

KATOLÍCKA SPOJENÁ ŠKOLA SV. FRANTIŠKA ASSISKÉHO

9. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Aristotelove čnosti

39

WWW.INKY.SK

ZOPAKOVANIE Z MINULA

Kto nám v krátkosti
zhrnie zistenia z
predchádzajúcej
hodiny?

Zvyk,
kde sa nachádza, kto o ňom
rozhoduje, ako sa dá zmeniť a ako
dlho to trvá,
čnosti a neresti

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

ZOPAKOVANIE Z MINULA

Osobnosť človeka = súhrn jeho návykov
myslieť, hľadiť na seba a na svet, konať,
reagovať,... istým spôsobom.

Obdobne to platí aj o jeho tele.

Návyky môžeme meniť – tréningom – čiže
tým, že opakujeme danú vec až dovtedy, kým
sa nestane automatickou.

To trvá zhruba 21 až 66 dní, v priemere
zhruba **jeden mesiac**.

Za rok sa tak môžeme zmeniť v 12 oblastiach
života.

ČNOSTI = dobré návyky, vedúce k šťastiu a
úspechu;

NERESTI = zlé návyky, vedúce k neúspechu a
sklamaniu

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

DOMÁCA ÚLOHA

**Máte vypracovaný BOD 5 –
zručnosti a vedomosti, vrátane
čností a zanechaných nerestí –
podľa „Desatora plánovania“
Vášho celoživotného „HLASU“?**

Kvalitné vypracovanie = ZNÁMKA!!!

DNES...

... skúsime sformulovať
zoznam najdôležitejších
čností, potrebných pre
akýkoľvek úspešný život,
a porovnáme svoj zoznam s
tým, ktorý sformuloval grécky
filozof Aristoteles.

ÚLOHA

- **Napíšte každý sám** zoznam najviac **štyroch čností** – čiže najdôležitejších životných návykov – nevyhnutných pre úspešný život!

AKO TO VIDEL ARISTOTELES?

Autor zoznamu

ŠTYROCH KARDINÁLNYCH ČNOSTÍ

Slovo kardinálny je odvodené od slova cardine, čo znamená pánt. Kardinálne čnosti sú ako pánty, okolo ktorých sa otáča všetko ostatné – všetky ostatné čnosti.

Aristoteles definoval štyri základné kardinálne čnosti:

- **MÚDROŠŤ**
- **SILA**
- **MIERNOSŤ**
- **SPRAVODLIVOSŤ**

1) MÚDROŠŤ

Múdrošť, rozvážnosť, schopnosť posúdiť správne veci, spoznať, čo je správne a vyvoliť si svoj cieľ, ku ktorému smerujeme (lat. *prudentia*)

„čnosť, ktorá uschopňuje praktický **rozum**, aby vo všetkých situáciách **rozoznával**, čo je **pre nás skutočným dobrom**, a **volil správne prostriedky** na jeho vykonanie. ... Rozvážnosť sa nemá zamieňať s bojazlivosťou alebo strachom ani s dvojtvárnosťou alebo pretvárkou. Volá sa *auriga virtutum* („kormidelník čností“), lebo **riadi ostatné čnosti** tým, že im určuje normu a mieru. ... Rozvážny človek **rozhoduje o svojom správaní a usporadúva ho podľa tohto úsudku.**“

(KKC 1806)

URČUJE CIEĽ: KAM SMERUJEM?

1) MÚDROŠŤ

Múdrost', rozvážnosť, schopnosť posúdiť správne veci. spoznať, čo je správne a vovoliť si svoj cieľ. ku

„ ... umožňuje lídrom vnímať situácie v celej ich komplexnosti (prípadne jednoduchosti) a na základe toho sa rozhodovať.

Rozvážne rozhodovanie pozostáva z troch krokov:

- *uvažovanie (zhromažďovanie informácií na určenie východiska pre rozhodnutie),*
- *úsudok (vyhodnotenie týchto informácií)*
- *a prijatie rozhodnutia.*

Rozvažovanie je zamerané priamo na realitu, zatiaľ čo úsudok a konečné rozhodnutie súvisia s vôľou a konaním.“

(Alexandre Havard, školiteľ lídrov)

6)

URČUJE CIEĽ: KAM SMERUJEM?

2) SILA

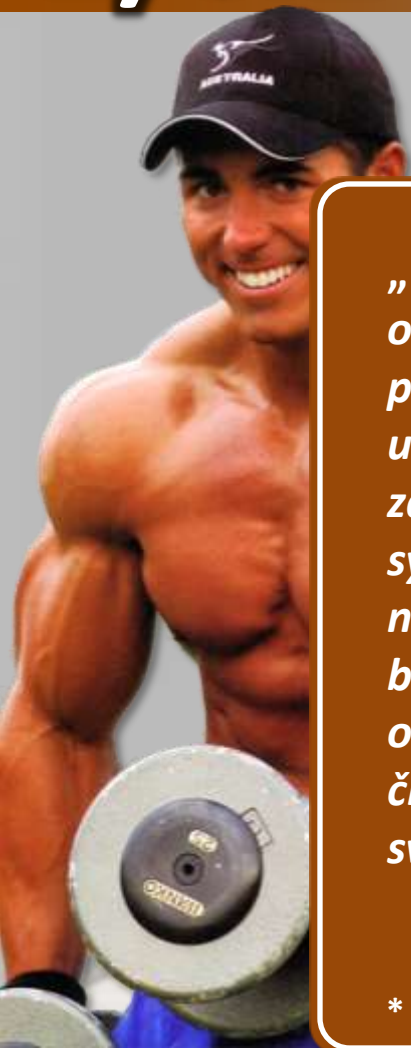
Sila hlavne v zmysle sily charakteru, schopnosť postaviť sa strachu, neistote, poníženiu, zachovať smerovanie k cieľu,... (lat. *fortitudo*)

„morálna čnosť, ktorá zabezpečuje nepoddajnosť v ťažkostiach a vytrvalosť v úsilí o dobro. Posilňuje predsavzatie odolávať pokušeniam a prekonávať ťažkosti ... dáva schopnosť premáhať strach, a to aj strach zo smrti, a čeliť skúškam a prenasledovaniam. Robí človeka schopným ísť až tak ďaleko, že sa zriekne vlastného života a obetuje ho na obranu spravodlivej veci.“

(KKC 1808)

ODVAHA SMEROVAŤ K CIEĽU

2) SILA

Sila hlavne v zmysle sily charakteru, schopnosť postaviť sa strachu. neistote. poníženiu. zachovať

„ ... pomáha lídrom vyhýbať sa racionalizácii, premáhať strach z omylov, ... Nie je to nebojácnosť. Tí najlepší a najudatnejší vojaci prežívajú strach, keď idú do boja. ... Odvaha je sebaobetovanie pre uskutočnenie rozvážnych a spravodlivých cieľov. ... Odvaha sa začína vtedy, keď formujeme svoje svedomie úprimným a systematickým hľadaním pravdy. ... Keď uvažujeme o odvahe, zide nám, prirodzene, na um neohrozenosť a smelosť. No odvaha môže byť aj monotónne fádna a často si vyžaduje vytrvalosť počas dlhého obdobia. Vo vytrvalosti sa odкрýva najvnútornejšia a najhlbšia sila človeka. ... V každodennom živote sú lídri konzistentní a precízni vo svojom konaní ... nepodliehajú módnym trendom...“*

(Alexandre Havard, školiteľ lídrov)

* napríklad aj v podobe prijatia rizika a pod.

ODVAHA SMEROVAŤ K CIEĽU

3) MIERNOSŤ

... sebadisciplína, nadvláda nad telom i dušou, schopnosť usporiadať všetky veci v našom živote tak, aby boli na svojom mieste, slúžili cieľu, ku ktorému smerujeme, napomáhali mu a nijako neprekážali (lat. *temperantia*)

„... čnosť, ktorá zmierňuje príťažlivosť rozkoší a dáva rovnováhu pri používaní stvorených dobier. Zabezpečuje nadvládu vôle nad pudmi a udržiava túžby v medziach počestnosti. ... V Novom zákone sa táto čnosť volá „umiernenosťou“ alebo „triezvosťou“.“

(KKC 1809)

SCHOPNOSŤ USPORIADAŤ SI ŽIVOT

3) MIERNOSŤ

... sebadisciplína, nadvláda nad telom i dušou,
schopnosť usporiadať všetku veci v našom živote

„ ... cnosť miernosti alebo sebaovládania, ktorá podriaďuje vášne (emócie a pocity) duchu a vedie ich k splneniu poslania. ... Nedostatok sebaovládania škodí intelektu tým, že zatemňuje svetlo rozumu. Človek, ktorý podľahol honbe za mocou, peniazmi alebo pôžitkom, stráca kontakt s objektívnou realitou. ... Nedostatok sebaovládania škodí vôli. Podkopáva odvahu (schopnosť zachovať smerovanie) a spravodlivosť ... Nedostatok sebaovládania škodí predovšetkým srdcu, pretože vytláča veľkodušnosť a pokoru. Neumiernený človek posadnutý mocou, pôžitkami a majetkom si predstavuje život ako hromadu vnemov. Stráca akýkoľvek zmysel pre poslanie a schopnosť slúžiť druhým. Taký človek nám doslova chradne pre očami. “

(Alexandre Havard, školiteľ lídrov)

SCHOPNOSŤ USPORIADAŤ SI ŽIVOT

4) SPRAVODLIVOSŤ

... správna rovnováha medzi vlastným záujmom a právami a potrebami iných, schopnosť tvoriť zdravé a zrelé vzťahy s inými ľuďmi, žiť v spoločnosti,... (lat. *iustitia*)

„... čnosť, ktorá **spočíva v stálej a pevnej vôli dať Bohu a blížnemu to, čo im patrí.** ... Spravodlivosť voči ľuďom robí človeka schopným, aby **rešpektoval práva každého a vnášal do ľudských vzťahov súlad,** ktorý podporuje primeraný postoj (*aequitas*) voči ľuďom a voči spoločnému dobru. Spravodlivý človek ... sa vyznačuje **stálou priamosťou svojho myslenia a správnosťou svojho správania voči blížnemu.**“

(KKC 1807)

SCHOPNOSŤ ŽIŤ V SPOLOČNOSTI

4) SPRAVODLIVOSŤ

... správna rovnováha medzi vlastným záujmom a právami a potrebami iných. schopnosť tvoriť

„ ... návyk dávať ostatným to, čo im patrí, avšak nie iba z času na čas, ale vždy. Spravodlivý človek je viazaný konať dobro popri svedomitom plnení svojich profesionálnych, rodinných, spoločenských a náboženských povinností. ... na rozdiel od týchto predchádzajúcich cností spravodlivosť ovláda aj vzťahy so spoločnosťou. Spravodlivosť je o tom, ako sa človek správa k ostatným. ... Ľudské bytosti sú jednotlivci, nie sebecké atómy. Sú to spoločenské bytosti, ktoré žijú a prosperujú v spoločenstve s inými. Ak sa mojej komunite darí, darí sa aj mne. Ak sa jej nedarí, ani mne sa nedarí. Preto sa usilujem o spoločné dobro. Keby som sa k spoločnosti obrátil chrbtom, nerozvíjal by som sa ako ľudská bytosť. Individualizmus, ktorý je na nerozoznanie od egoizmu, je nepriateľom zdravej individuality.“

(Alexandre Havard, školiteľ lídrov)

7)

SCHOPNOSŤ ŽIŤ V SPOLOČNOSTI

**... nejaké otázky,
poznámky,
postrehy,
pripomienky?**

ZHRNUTIE

- **MÚDROŠŤ**: spoznať, čo je dobré a správne a nájsť svoj CIEĽ
- **SILA**: s odvahou a vytrvalosťou SMEROVAŤ k cieľu, nedať sa znechútiť, nenechať sa zlomiť,... (a MÚDRO hodnotiť svoje napredovanie a vylepšovať ho)
- **MIERNOSŤ**: USPORIADAŤ všetko v našom živote tak, aby slúžilo cieľu a nijako mu neprekážalo (a MÚDRO posudzovať miesto a úlohu všetkého v našom živote)
- **SPRAVODLIVOSŤ**: konať to tak, aby sme tým nikomu NEUBLIŽOVALI, vedieť POMÔCŤ tým, ktorým môžeme a potrebujú to, ZDIEĽAŤ svoj život vo vzťahoch s inými.

OTÁZKA

Nakoľko sa **Váš osobný zoznam** štyroch kľúčových čností **zhoduje** s Aristotelovými *kardinálnymi čnosťami*?

- Múdrost', rozvážnosť
- Charakterová sila, vytrvalosť
- Sebadisciplína, usporiadanosť
- Spravodlivosť

Zhoda 50% a viac = 1 dnešný kredit

OTÁZKA

Ak sa v niečom odchyľuje –
mohli by sme niektorú z
kardinálnych čností **nahradiť**
„tou našou“ a bolo by to
lepšie? Prečo áno? Prečo nie?

- Múdrost', rozvážnosť
- Charakterová sila, vytrvalosť
- Sebadisciplína, usporiadanosť
- Spravodlivosť

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

OTÁZKA

To, čo sme doteraz preberali – našli by ste tam niečo, čo sa prekrýva s týmito štyrmi čnosťami? Ak hej – čo presne?

- **Múdrost', rozvážnosť**
- **Charakterová sila, vytrvalosť**
- **Sebadisciplína, usporiadanosť**
- **Spravodlivosť**

Rozumná odpoveď = 1 dnešný kredit

DOTERAZ...

... sme sa dotkli mnohých „zručností“, ktoré sú podobou a prejavom niektorej z týchto čností:

MÚDROŠŤ:

- poznatky o povahe a podstate šťastia, o proaktivite,...

MRAVNÁ SILA, VYTRVALOSŤ:

- zákon driny, umenie motivácie, boj proti maladaptívnym schémam, sebavedomie,...

SPRAVODLIVOSŤ:

- „JEŽKO“ a „HLAS“ ako základy pre naplnený a vyvážený život, morálka, otázka dobra a zla,...

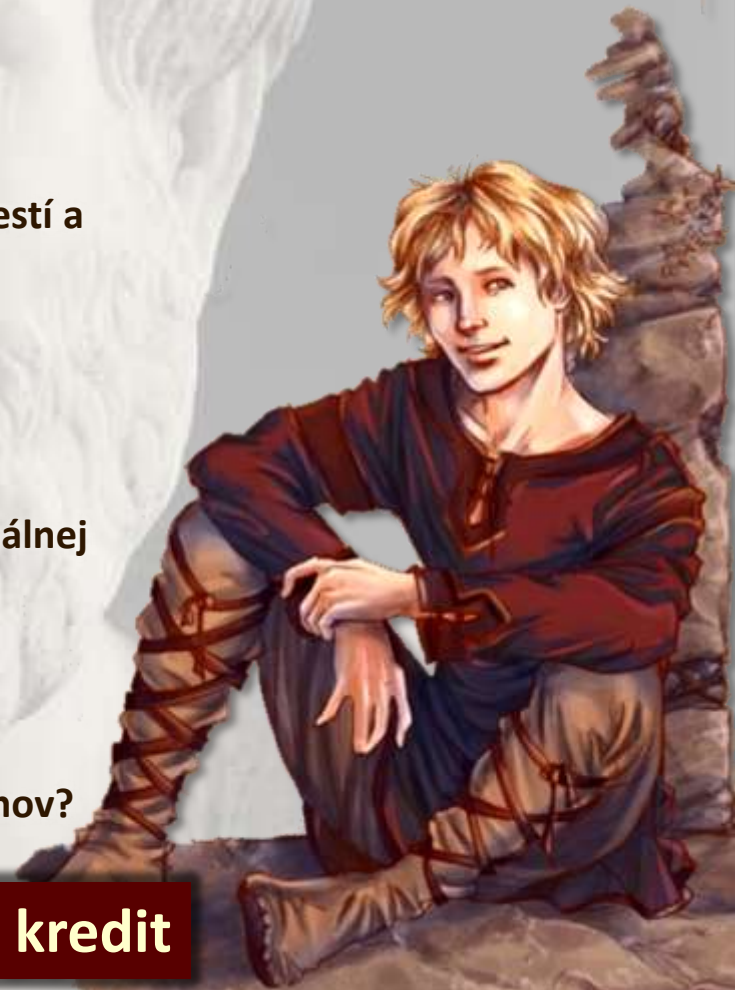
Na budúcej hodine sa budeme obzvlášť
venovať **SEBADISCIPLÍNE**
(čiže čnosti miernosti)

DOMÁCA ÚLOHA

DOMA ste si minule vypracovali v rámci „bodu 5“ aj zoznam nerestí a čností.

- **ZORAÐTE NERESTI** podľa závažnosti a každej **priradíte body** zodpovedajúce jej závažnosti: 1. priečka = 10 bodov, 2. priečka 9 bodov, atď.
- **ROZDEĽTE** ich teraz do štyroch skupín podľa toho, ktorej kardinálnej čnosti zodpovedajú!
- **SPOČÍTAJTE** body v každej skupine! Ktorá má najviac bodov? A teda....:
- **PRI KTOREJ** kardinálnej čnosti máte podľa toho najviac problémov?

Kvalitné vypracovanie = kredit

KATOLÍCKA SPOJENÁ ŠKOLA SV. FRANTIŠKA ASSISKÉHO

9. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY

KONIEC

WWW.INKY.SK